

سرانجام

علم ناچار شد ادراك ماوراء حس را

جدی بگیرد

این مقاله خلاصه ای است از دو مقاله مفصل که یکی در مجله «کنستلاسیون» و دیگری در «سیانس اوی» استخراج و ترجمه شده است (احمد داد)

مدتیست که ادراك ماوراء حس مورد توجه بعضی از محافل علمی قرار گرفته شاید هنوز نتوان آن را بعنوان يك علم رسمی مورد مطالعه قرارداد ، ولی زمان آن رسیده که معتقد شوند در این موضوع حقیقتی نهفته است .

از فیزیک (اصطلاحات مختلفی هستند که همه نمایش های غیر قابل توجیه ، از درك وقایع آینده (Presentiment) گرفته تا احضار ارواح spiritisme را فرامیگیرند .

مدت چهل سال ، بزرگترین کوشش در این راه صرف شده که مطالعه این نمایشهای مبهم را تحت يك نظم علمی درآوردند . تا چه حد توفیق پیدا کرده اند ؟

« درك ماوراء حس » هنوز دور از آن است که حقیقت پابرجائی شناخته شود ، آمار -

دکتر «راین» رئیس مشهور آزمایشگاه ماوراء روانشناسی (parapsychologie) دانشگاه دوک (امریکا) پس از باز نشستی اکنون مدیر مؤسسه ایست بنام « بنیاد تحقیقات در باره طبیعت آدمی » . در این بنیاد در باره بعضی از خصایص انسان که مایه امتیاز او از محیط مادی اوست تحقیق میشود ، اما این خصایص در قلمرو علم رسمی وارد نیستند .

ماوراء روانشناسی ، ادراك ماوراء حس Perception extrasensorielle و پدیده «پزی» (psi مشتق

«ممنیگر» می باشد و دکتر «پرت» همکار قدیمی «راین» که فعلاً در دانشگاه «ویرجینیا» مشغول کار است .

راین معتقد است بحث در ادراک ماوراء حس در سطح، بیش از عمق گسترش یافته . این موضوع فعلاً در همه محافل علمی دنیا رخنه کرده است .

«رابطه میان ماوراء روانشناسی و علم رسمی تقریباً در همه جایك جوراست . فقط چند آزمایشگاه دانشگاهی در جهان وجود دارد که به این موضوع میپردازند . قدیم تر از همه دانشگاه «اوترشت» هلند است و جدیدترین آنها دانشگاه «اندرا» در دکن هندوستان . تحقیقات متفرقه غالباً به وسیله افرادی صورت می گیرد که به این موضوع علاقه مندند ولی پایه علمی محکمی ندارند .»

روسیه نیز در دانشگاه «لنینگراد» به تازگی آزمایشگاه ماوراء روانشناسی تأسیس کرده که مدیر آن دکتر «لئونید واسیلوف» یکی از پیشگامان این میدان است .

در کشور شوروی شوروی روسیه به تحقیقات ماوراء روانشناسی اهمیت بسیاری می دهند ، از آن جهت که می خواهند عقب ماندگی خود را از امریکا در این قسمت جبران کنند . روسها امیدوارند همانطور که در دانش فضا با امریکا رقابت می کنند بتوانند در ماوراء روانشناسی نیز از آن پیش بیفتند . بیشتر تجربیات راین دستیارانش در دوک به چهارشعبه ذیل مربوط می شد :

«تلباتی» یا خواندن فکر دیگری . «روشن بینی» یا دیدن حادثه ای را با «چشم باطن»

گیری روانشناسان امریکائی نشان می دهد که به نسبت ضعیفی وجود ماوراء حس را امری ثابت شده میدانند . اما همین آمارگیری ثابت میکند چندسال است که امکان وجود «ماوراء حس» بیش از پیش مورد قبول واقع میشود . این تمایل مخصوصاً میان روانشناسان جوان بیشتر مشاهده میشود .

«راین» مخصوصاً در قبول اندن «ماوراء حس» بعنوان يك بحث جدی علمی سهم به سزائی دارد . پیش از تحقیقات دانشگاه «دوک» مطالعه در ماوراء روانشناسی بنظر غالب دانشمندان رسمی عمل چون آمیزی به شمار می آمد و اینگونه آزمایشها را اشخاص هوسبازی انجام می دادند که مخصوصاً به احضار ارواح و ارتباط با ارواح علاقه داشتند . «راین» و همکارانش هم گاه به گاه به واسطه (مدیوم) و اشباح اظهار علاقه میکردند و به جمع آوری داستانهای مربوط به احضار ارواح میپرداختند . اما او موفق شد قسمتی از آزمایشها را از تالار تاریک احضار ارواح به آزمایشگاه های کاملاً روشن منتقل کند .

روابط دانشگاهی

هر چند آزمایشگاه دوک تنها مؤسسه تحقیقات ماوراء روانشناسی در امریکا است که بدانشگاه وابسته می باشد، و با نظر جدی در این موضوع بتحقیق پرداخته اما سی چهل نفر دانشمند برجسته در آن شرکت داشته اند .

از جمله مشهورترین آنان دکتر «گردنر» موری» رئیس سابق شعبه روانشناسی «سیتی کالج» نیویورک است که اکنون مدیر تحقیقات بنیاد

جواب صحیح محتمل است .

آزمایش دو گلاس دین

دو گلاس دین، استاد آموزشگاه عالی «نتوارک نیوجرسی» در یک اطاق، مردی را بعنوان «گیرنده» نشانده بود و در اطاق دیگری، بسیار دور از اطاق اول، مردی بعنوان «فرستنده» در انتظار او بود. دو گلاس دین از «گ» (گیرنده) خواستار می شود که صدنام خاص بر روی صفحه کاغذی بنویسد، بعد این صورت را به «ف» (فرستنده) می دهد و از او می خواهد که او نیز اسامی چندی به طور تصادف از دفتر تلفون بیرون آورده با صورت اسامی نخستین در هم کرده صورت جدیدی تهیه کند، به «گ» سیمهائی وصل کرده بود که به یک پله تیسموگراف Pletismographe (دستگاهی که در گونی حجم اندام راهنگامی که گنجایش عروق در اثر گسترش خون در این اعضا تغییر میکند تشخیص میدهد) مربوط میشدند. آنگاه به «ف» دستور داده شده بود همه نامهائی که در صورت اسامی مخلوط نوشته شده بخواند.

از روی نمودار دستگاه ملاحظه میشد هر موقع «ف» به یکی از اسامی که «گ» یاد داشت کرده می رسد در «گ» واکنش پیدامی شود.

دین از عامل «گ» به هیچ وجه نخواسته بود که به چیزی بیندیشد یا فکری کند یا تصویری از خاطرش بگذراند.

به عقیده دو گلاس دین، شاید به همین زودبهاروش مطمئنی برای ارتباط به وسیله انتقال فکر به حد کمال برسد.

بدون این که در آن واقعه حاضر باشند، پیش-بینی، یا آگاهی برواقعه ای که هنوز واقع نشده «پسی کوسینتیک» یا استعداد تاثیر در اشیاء مادی به وسیله فکر.

به عقیده دین، همه این استعدادها مظاهر مختلف یک نمود اصلی ناشناخته اند «دین» معتقد است که همه مردم دارای استعداد ماوراء حسند، منتها در بعضی این استعداد قویتر است. نامبرده نخستین کسیست که عده بسیاری از افراد (غالباً محصلین دانشگاه دوک) را مورد آزمایشهای مفصل قرار داد و از روش آمارگیری منظم در ادراک ماوراء حس استفاده کرد.

به طوری که دکتر پرت مینویسد: «آمار-گیری به هر موضوعی جنبه عینی وحسی میدهد که بدون آن پدیده مزبور در حال ابهام و تردید باقی خواهد ماند».

نتیجه آزمایش بیشتر کسانی که در آزمایشگاه ماوراء روانشناسی آزمایش شده اند، تقریباً با قانون احتمالات منطبق است (یعنی تقریباً همه از پنج جواب یک جواب خوب داده بودند). عده ای هم پس از مدت طولانی کمی از نصاب قانون احتمالات پیشتر رفتند. چندتن ممتاز نیز یافت شدند که غالباً شماره صحیح را می یافتند. با این که گروه اخیر هم باز اشتباه مصون نبودند، اما از نظر آمار، تفاوت تعداد جواب صحیح میان این گروه و گروه های دیگر مهم به نظر می آمد از میان آزمایش شوندگان توسط دین، بهترین آنان دانشجویی بود که در آزمایش دقیقی از سیصد پرسش، صد و نوزده جواب صحیح داد، در صورتی که بر طبق قانون احتمالات شصت

آرامش به سر می برد تأثیر شدید میکند .
در یکی از آزمایشها به عامل های فرستنده
که جدا از هم جا داده بودند شش عکس مختلف
نشان داده شد .

از میان عکسها ، تصویری که بیش از همه
در انتقال فکر تأثیر داشت ، عکس واقعه قتل جان
کندی (رئیس جمهوری پیشین آمریکا) بود .

در آزمایش دیگری سی جفت عامل فرستنده
و گیرنده انتخاب کردند و به آنان دستور دادند
بطور آزاد دراز بکشند شش عکس در فاصله های
معین به عامل های فرستنده نشان می دادند .

از عامل های گیرنده خواسته بودند
در همان ساعات که به فرستندگان عکسی
نشان داده می شد ، آنچه احساس میکنند یادداشت
نمایند برای رفع احتمال هر گونه اشتباه کاری ،
قرارداد خود ثلماماس در جلسه نتیجه گیری
حضور نداشته باشد . برای مزید احتیاط نویسنده ،
ای را که از موضوع آزمایش بکلی بی اطلاع بود
مأمور کردند که آنچه ثبت شده نقل کند .

مشاهده شد هنگامی که به يك عامل فرستنده
عکس هونولولو (پایتخت جزایر هاوایی) را
نشان داده بودند عامل گیرنده در اطاق دیگر
احساس خود را چنین بیان کرده بود : «نمیدانم
چرا احساس می کنم در هونولولو هستم . چنان
مینماید که آنجا جشنی برپاست ، روز تعطیل است
و آزادی ، در همه جا کم و بیش نخل و انواع
نباتات و سبزه و گل می بینم گوئی در استخری
شنا میکنم . همه جا آرام و آسوده است .»

البته بسیاری از عوامل از استعداد انتقال فکر
بی بهره بنظر میرسند ، و به هیچ وجه چیزی احساس

خانم ثلماماس (Thelmamoss)
استاد دانشگاه کالیفورنیای جنوبی آزمایش
قابل توجهی انجام داده . اشخاصی که مورد
آزمایش قرار داده خود نمی دانستند که در معرض
آزمایش ماوراء حس قرار گرفته اند .

بیست و شش نفر را به دو گروه « الف » و
« ب » تقسیم کرد ، بدون این که خود آنان بدانند
جزو چه گروهی هستند . گروه « الف » فرستنده
و گروه « ب » گیرنده در نظر گرفته شده بود .
به هر يك از عاملها سیمهائی برای اندازه گیری
حرارت بدن ، شماره تنفس و ضربان نبض و غیره
وصل کرد . هر گروه را در اطاقی جدا جادادند
و دکترا ماس و همکارانش در اطاق سوئی مراقب
ثبت نتیجه دستگاههای مختلف بودند .

به تدریج هر عامل فرستنده در اطاق خود در
بارۀ افکار و احساساتش مورد پرسش واقع میشد .
همین عمل را با هر يك از عامل های گیرنده نیز
انجام میدادند ثلماماس با مقایسه جوابها توانست
گیرنده هائی که با عوامل فرستنده حالات متشابه
داشتند استخراج کند . حد اکثر تشابه در مورد
دو همزاد (دو قلو) بود که یکی در گروه فرستنده
و دیگری در گیرنده قرار داشت .

چنان مینماید که حالت غفلت و بی توجهی
عاملها به موضوع ، قابلیت تأثر آنان را بیشتر
می کند ، به عقیده بسیاری از دانشمندان ، مغز
استدلالی ، بطور ناخود آگاه در ایجاد تأثر سدی
ایجاد میکند .

از تجربیات دیگر ثلماماس معلوم شده که
وقتی فکر عامل فرستنده ، ناگهان تهییج و تحریک
شود ، در عامل گیرنده که برخلاف او کاملاً در

ماوراء روانشناسی با گامهای آهسته ای پیش می رود ولی هنوز اصل ثابت و روشنی در این زمینه به دست نیامده . برای روشن شدن موضوع باید هزاران آزمایش انجام شود ، هزاران آمار فراهم آورند ، ولی با این همه دانشمندان ناامید و دلسر نیستند حتی بعضی از آنان بسیار هم خوشبینند و برای « انتقال فکر » آینده درخشانی پیش بینی میکنند . چندی پیش روسها اعلام داشتند « به زدوی روزی خواهد رسید که جاسوسان خواهند توانست با رؤسای خود به وسیله مغز مستقیماً ارتباط پیدا کنند ، بدون این که به هیچوجه حواس پنجگانه را به کار برند »

نمی کنند. ولی آنچه بر وزمی کند آنچنان است که نمی توان بر تصادف و اتفاق حمل کرد . بر طبق قانون احتمالات ، در نتایج حاصل ، بیش از یک در هزار احتمال تصادف امکان ندارد ! .

لازم است در این جا از آزمایشهایی که در « مرکز پزشکی موسی بن میمون » (در بروکس کلس امریکا) انجام میشود نیز ذکر شود . در آنجا عده ای از محققان رابطه ای را که میان ادراک ماوراء حس و خواب دیدن موجود است مطالعه می کنند. گیرندگان در خواب هستند، پاسدارانی مراقبند ببینند موقعی که در اطاق دیگری فرستندگان عکس هائی را ملاحظه می کنند ، در گیرندگان چه واکنشی ایجاد میشود .

(بقیه از ص ۳۵)

داشته باشند تا بحال هزار دفعه بجانب جناب عالی پروا ز کرده بودند» .

در مورد سیادت سید جمال الدین تصویر ۶۵ سطر ۱۳ نامۀ میرزا شریف خطاب بسید - توجه فرمائید - حاجی سید هادی - حاجی سید ضیاء الدین - سید یعقوب - سید حسین - سید مصطفی - سید مرتضی - سید آقا بزگ و سید نصر الدین و نور چشم عزیزم سید کمال الدین (برادرزاده سید جمال الدین) و میرزا لطف الله و سایر اقوام بحمد الله سلامت هستند ، همچنین در تصویر ۷۷ سطر ۱۵ اذنامۀ مورخه ۱۴ رمضان ۱۳۰۱ میرزا لطف الله خطاب بسید: «دو سال قبل شاه از سلیمان خان صاحب اختیار (حاکم وقت) جو یای حالات جناب عالی شده بودند که این سید اسدآبادی کیست صاحب اختیار هم بخانبا با خان پسرش نوشتند از اسم و نسب جناب عالی نوشته جواب فرستادند» بخوبی بر میآید که ایرانی بودن سید در زمان حیات خودش نیز مورد نظر بوده است .

خوانندگان محترم با توجه بمراتب فوق و مراجعه بمتن نامه ها و مقایسه مطالب نامه ها با نظرات میرزا لطف الله در کتاب شرح حال سید ، و توجه بمقدمه کتاب مقالات جمالیه و اسناد و مدارک مربوط بسید جمال الدین بقلم آقای صفات الله جمالی و بودن عده بسیار کثیری از فرزندان برادرو خواهرزاده و عموزاده های سید جمال الدین در اسدآباد ایرانی الاصل بودن سید جمال الدین کاملاً روشن میشود و با این تفصیل اگر سید را ایرانی ندانیم منکر بدیهیات شده ایم .

« اسدآباد - جلال جمالی »